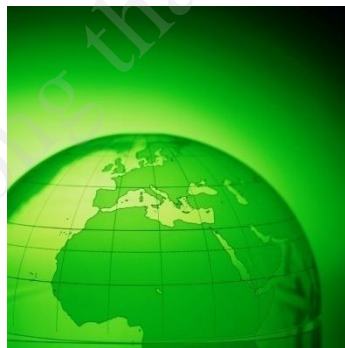

Chương 2: Các nền kinh tế thế giới

Phần 2: Những vấn đề cơ bản về QHKTQT trong nền kinh tế thế giới

CHƯƠNG 2

- I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI
- II. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC TƯ BẢN PHÁT TRIỂN
- III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

- a. Xu hướng chung của phát triển kinh tế thị trường và thực hiện mở cửa kinh tế
- Gỡ bỏ các luật hạn chế sự vận hành của thị trường tự do
  - Tư hữu hóa các tài sản thuộc sở hữu nhà nước trước đây
  - Thiết lập các điều luật bảo vệ sở hữu trí tuệ

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

---

a. Xu hướng chung của phát triển kinh tế thị trường và thực hiện mở cửa kinh tế

	<i>Transition economies</i>	<i>Emerging economies</i>	
Eastern Europe	X	X	(Czech Rep., Hungary, Poland)
Former USSR (15)	X	X	(Russia)
China	X	X	
Southeast Asia		X	(Korea, Taiwan)
Latin America		X	(Brazil, Argentina, Chile)
South Africa		X	
Southern Europe		X	(Greece, Portugal)

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

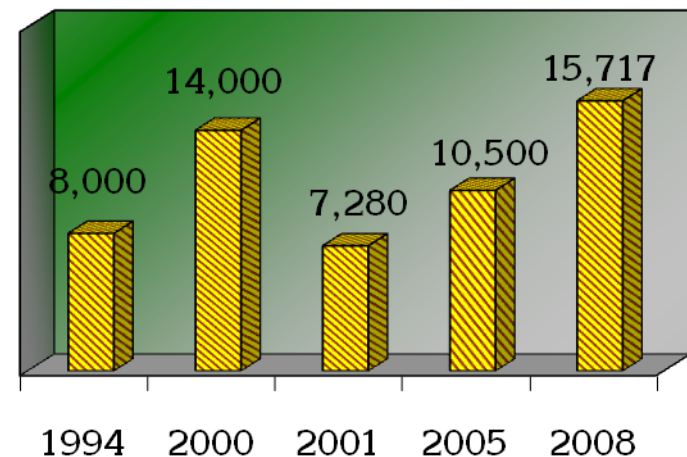
b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Một là, sự gia tăng của:

- Thương mại quốc tế
- Sự chuyển dịch tài chính quốc tế
- Chuyển giao công nghệ quốc tế

Thương mại quốc tế

Khối lượng Thương mại quốc tế
(tỉ USD)

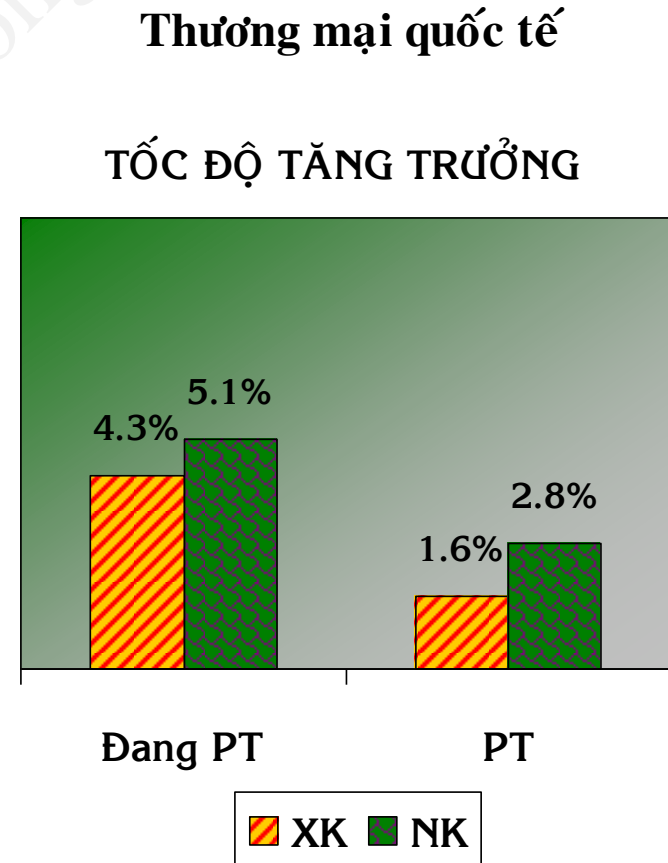

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Một là, sự gia tăng của:

- Thương mại quốc tế
- Sự chuyển dịch tài chính quốc tế
- Chuyển giao công nghệ quốc tế

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

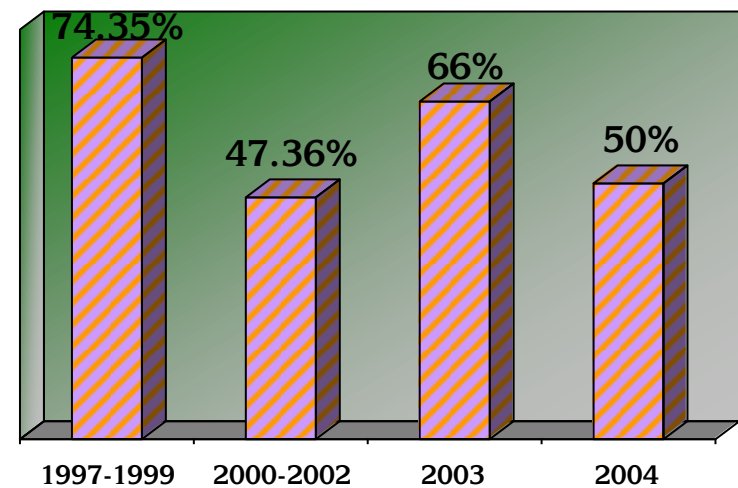
b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Một là, sự gia tăng của:

- Thương mại quốc tế
- Sự chuyển dịch tài chính quốc tế
- Chuyển giao công nghệ quốc tế

Thương mại quốc tế

TỐC ĐỘ TĂNG TMĐT

* Năm 2004 đạt 500 tỉ USD (UNCTAD)

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

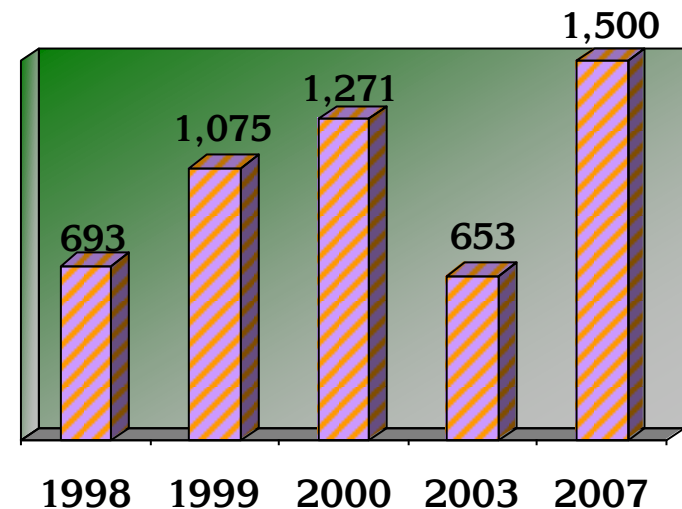
b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Một là, sự gia tăng của:

- Thương mại quốc tế
- Sự chuyển dịch tài chính quốc tế
- Chuyển giao công nghệ quốc tế

Chuyển dịch tài chính quốc tế

FDI toàn cầu (tỷ USD)

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

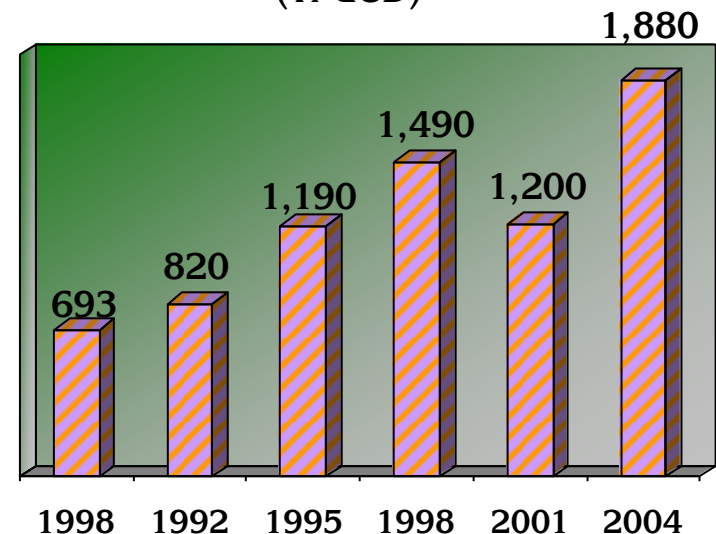
b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Một là, sự gia tăng của:

- Thương mại quốc tế
- Sự chuyển dịch tài chính quốc tế
- Chuyển giao công nghệ quốc tế

Chuyển dịch tài chính quốc tế

THỊ TRƯỜNG NGOẠI HỐI QUỐC TẾ:
DOANH SỐ TRUNG BÌNH NGÀY
(Tỉ USD)

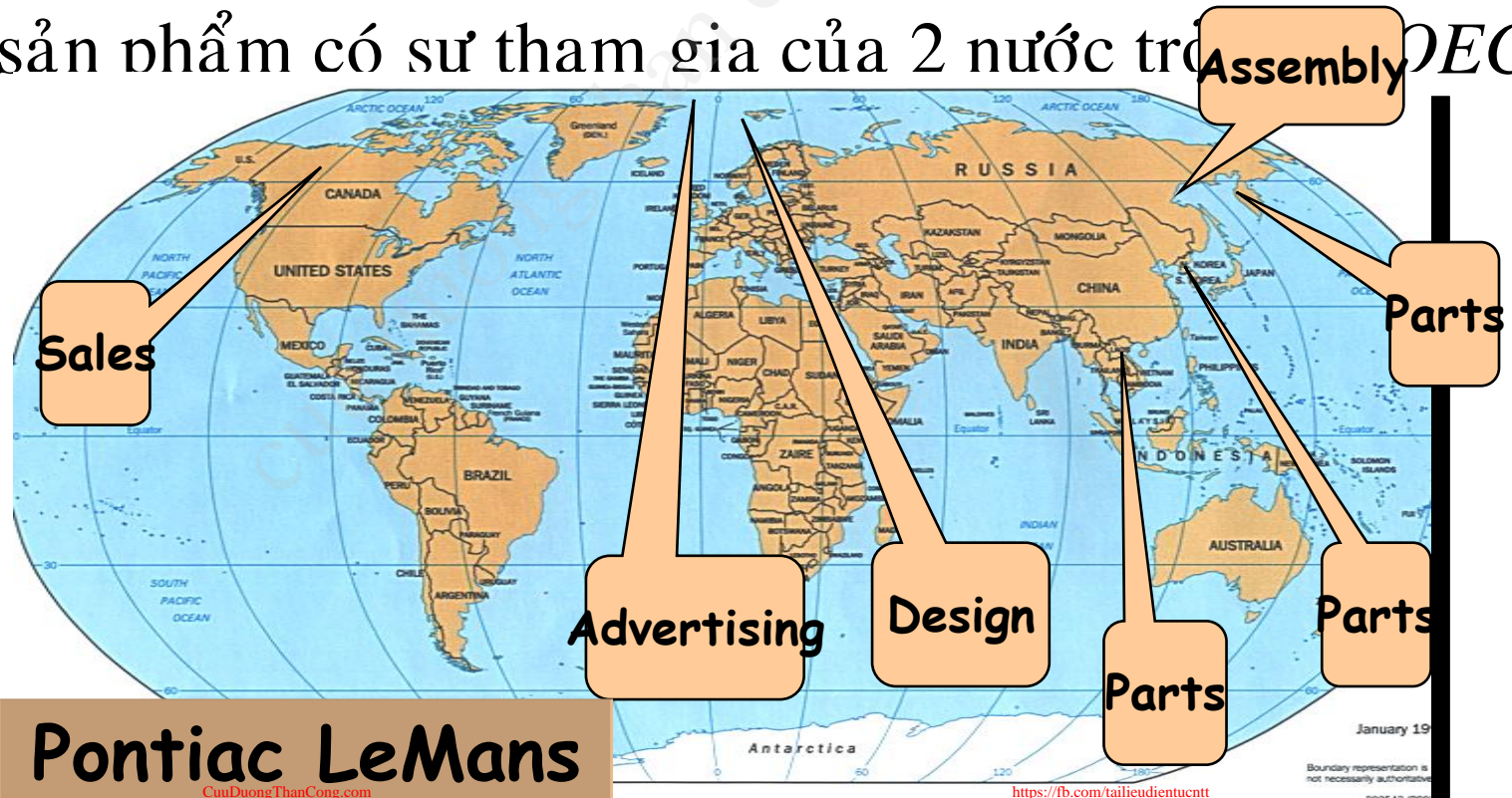

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Hai là, sản phẩm mang tính quốc tế cao

90% sản phẩm có sự tham gia của 2 nước trở lên (OECD)

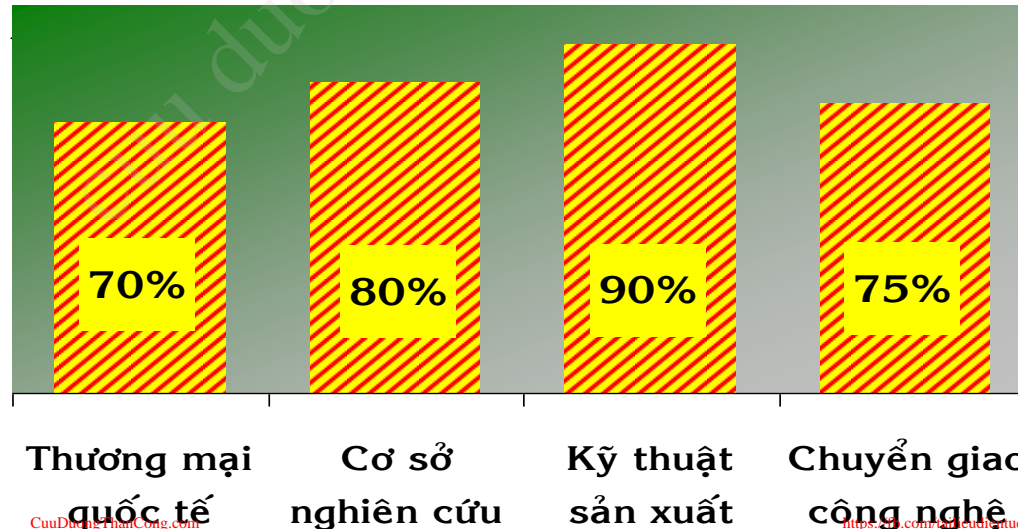

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Ba là, sự gia tăng các công ty quốc tế

- Khoảng 60.000 công ty mẹ và 500.000 chi nhánh
- Tập trung tại các nền kinh tế phát triển (80%)
- Giữ vai

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

---

b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Bốn là, đẩy mạnh sự thành lập các liên kết khu vực và liên khu vực, do:

- nhu cầu mở cửa và hội nhập của các nước nhanh hơn tốc độ toàn cầu hóa
- tạo liên kết kinh tế giữa các nước cùng trình độ phát triển kinh tế, dễ hội nhập hơn
- giúp nâng cao sức mạnh đối thoại với các nước khác

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

---

b. Toàn cầu hóa và khu vực hóa kinh tế diễn ra mạnh mẽ

Một số biểu hiện khác,

- Chính sách đối ngoại của mỗi nước mang tính quốc tế cao
- Gia tăng hiện tượng di dân quốc tế
- Chính sách điều tiết hoạt động kinh tế và thương mại của mỗi quốc gia dần tiến tới chuẩn mực chung mang tính quốc tế
- Internet phát triển mạnh làm tăng khả năng tiếp cận thông tin

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

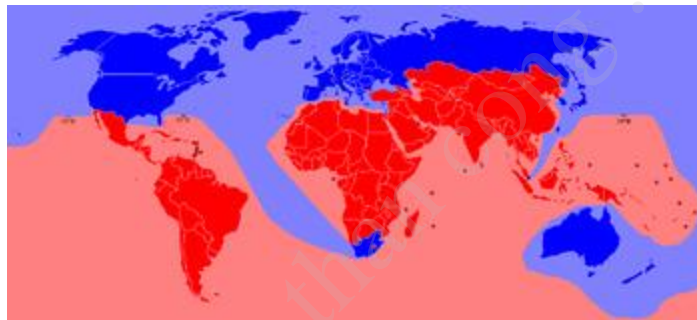
c. Cạnh tranh kinh tế ngày càng gay gắt và khốc liệt

- Hoàn thiện môi trường đầu tư để thu hút FDI
  - Cải tiến sản phẩm để chiếm lĩnh thị trường trong nước và quốc tế
  - Nảy sinh nhiều vụ kiện bán phá giá và các trường hợp áp dụng các biện pháp chống bán phá giá
- Cạnh tranh kinh tế đem lại lợi ích cho người tiêu dùng

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

---

d. Quan hệ kinh tế Bắc – Nam mang tính hợp tác và đối thoại tăng lên nhưng vẫn đối lập gay gắt

- Hợp tác giải quyết các vấn đề chung như môi trường, di dân, năng lượng, mở rộng thị trường,...
- Vẫn tồn tại nhiều mâu thuẫn như nợ nần, công bằng thương mại, áp đặt chính sách kinh tế,...

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

- e. Sự “sáp nhập” các công ty vẫn là đặc điểm kinh tế cơ bản ở đầu TK21
- Tổng trị giá M&A toàn cầu đạt 4.400tỷ USD (2007), tăng khoảng 20%
  - Hoạt động của các MNCs hình thành hệ thống phân công lao động quốc tế, ảnh hưởng chiến lược phát triển kinh tế của các quốc gia.

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

---

e. Chính phủ các nước ngày càng can thiệp sâu vào quá trình điều tiết kinh tế

- Xây dựng chiến lược định hướng cho phát triển kinh tế
- Sử dụng các công cụ tài chính để điều tiết vĩ mô
- Tham gia thúc đẩy sự phát triển kinh tế bằng chính sách tạo vốn

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

- e. Chính phủ các nước ngày càng can thiệp sâu vào quá trình điều tiết kinh tế
- Tham gia thúc đẩy sự phát triển kinh tế bằng chính sách tạo vốn

Các nước phát triển:

- Trích từ Ngân sách nhà nước để hỗ trợ phát triển kinh tế (xây dựng cơ sở hạ tầng, hoàn thuế,...)

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

- e. Chính phủ các nước ngày càng can thiệp sâu vào quá trình điều tiết kinh tế
  - Tham gia thúc đẩy sự phát triển kinh tế bằng chính sách tạo vốn

Các nước đang phát triển:

- Trích từ Ngân sách nhà nước để đầu tư cơ sở hạ tầng, củng cố khu vực kinh tế nhà nước
- Điều chỉnh lãi suất khuyến khích tiền gửi tiết kiệm
- Phát triển thị trường vốn nhằm huy động vốn trong và ngoài nước
- Xây dựng môi trường đầu tư cạnh tranh để thu hút FDI

I. ĐẶC ĐIỂM CHUNG TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ THẾ GIỚI

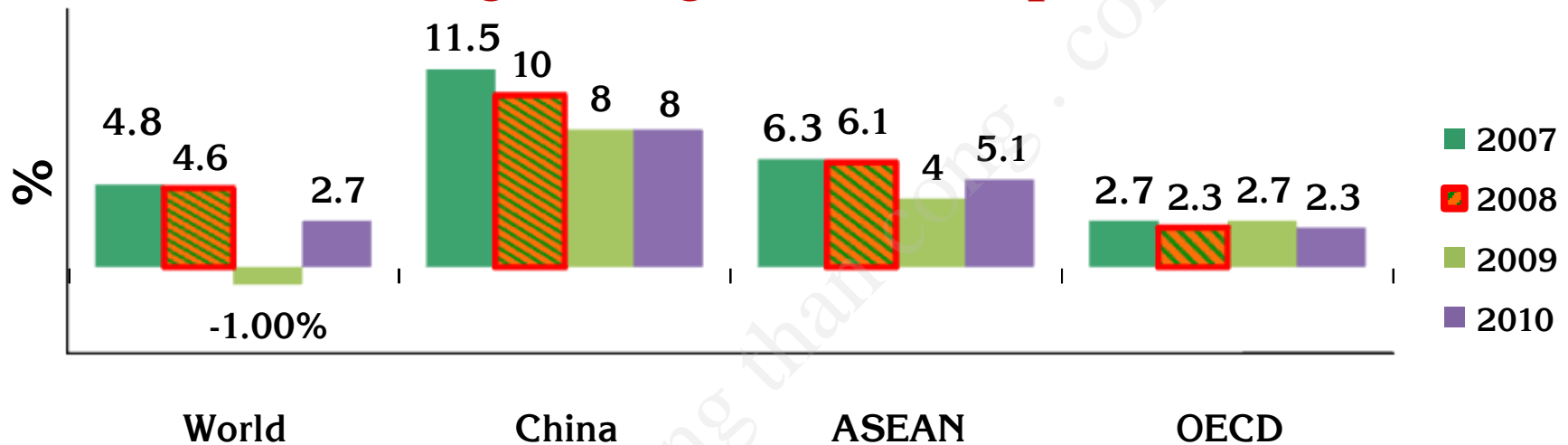
e. Chính phủ các nước ngày càng can thiệp sâu vào quá trình điều tiết kinh tế

- Sử dụng các công cụ tài chính để điều tiết vĩ mô

- Xây dựng và duy trì tỷ giá hối đoái có lợi cho xuất khẩu
- Áp dụng các biện pháp thuế nội địa khuyến khích sản xuất và xuất khẩu
- Kiểm soát giá cả và thị trường của các sản phẩm quan trọng như lương thực, xăng dầu, sắt thép...
- Kiểm soát lạm phát, ổn định tiền tệ

II. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC TƯ BẢN PHÁT TRIỂN

a. Tốc độ tăng trưởng kinh tế thấp

Mỹ

- Suy thoái của thị trường bất động sản
- Đồng USD suy yếu
- Bất ổn về kinh tế, an ninh
- Ảnh hưởng tiêu dùng cá nhân và đầu tư nội địa

Nhật Bản

- Đồng Yên tăng giá
- Kinh tế Hoa Kỳ suy thoái và kinh tế Trung Quốc hạ nhiệt
- Giá năng lượng tăng cao
- Xuất khẩu giảm sút

EU

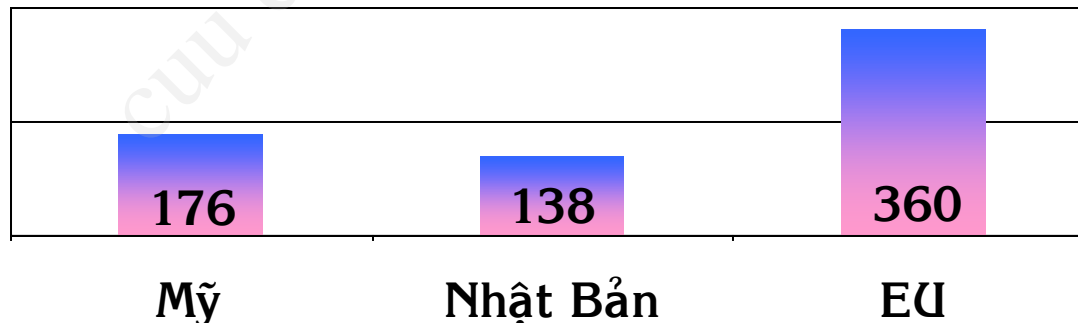
- Đồng Euro tăng giá
- Năng suất lao động không cao

II. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC TƯ BẢN PHÁT TRIỂN

b. Hợp tác trong tư thế cạnh tranh

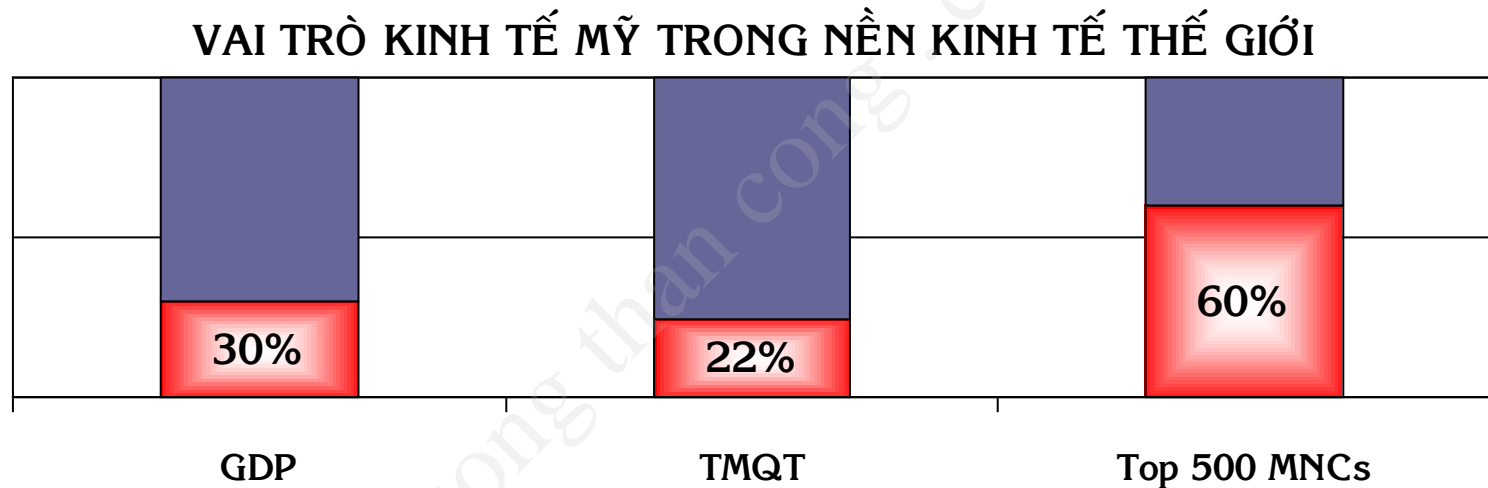
- Liên kết giải quyết các vấn đề chung như môi trường, khủng hoảng năng lượng, lương thực, thương mại điện tử
- Liên tục nảy sinh các mâu thuẫn trong thương mại

Số các vụ kiện chống bán phá giá trong 15 năm đầu thành lập WTO
(tổng số 3097 vụ trên thế giới)

II. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC TƯ BẢN PHÁT TRIỂN

c. Chịu ảnh hưởng mạnh của kinh tế Mỹ

Ảnh hưởng lớn đến các thị trường
Sắt thép, May mặc, Ngũ cốc,
Dầu thô, Xe hơi, Máy bay

Chi phối các tổ chức quốc tế:
UN, IMF, WB, WTO

III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

Nước đang phát triển (*Developing countries*): các quốc gia mới giành độc lập sau Thế chiến II, không thuần nhất về khuynh hướng phát triển chính trị, kinh tế, xã hội. Theo *IMF*, có khoảng 130 nước đang phát triển

Nhóm nước đang phát triển ở mức cao (NICs)

Nhóm nước đang phát triển ở trình độ trung bình

Nhóm nước chậm, kém phát triển

Nước mới nổi (*Emerging countries*): Các quốc gia có nền kinh tế chuyển từ đang phát triển lên phát triển

III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

- a. Phát triển với tốc độ nhanh và ngày càng gia tăng tầm quan trọng trong nền kinh tế toàn cầu
- Tốc độ tăng trưởng cao, nền kinh tế lớn
  - Thu hút FDI của thế giới
  - Có ảnh hưởng mạnh đến kinh tế và an ninh toàn cầu

NGA

- ❖ Thu hút FDI – 45tỷ USD
- ❖ Cường quốc năng lượng
- ❖ Lượng dự trữ ngoại hối lớn, thứ 3 toàn cầu (310tỷ USD)

TRUNG QUỐC

- ❖ Dẫn đầu trong hút vốn FDI – 70tỷ USD
- ❖ Kim ngạch XNK đứng thứ 3, đạt 2.100tỷ USD
- ❖ Dự trữ ngoại hối lớn, thứ 1 toàn cầu (1.430tỷ USD)

BRAZIL

- ❖ Chiếm ½ lãnh thổ và ½ dân số Nam Mỹ

III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

a. Phát triển với tốc độ nhanh và ngày càng gia tăng tầm quan trọng trong nền kinh tế toàn cầu

Tốc độ tăng trưởng thương mại và tỉ trọng thị phần của các khu vực
thời kì 1992 – 2002 (%)

Economies and areas	Export			Import		
	Growth rate	Percentage		Growth rate	Percentage	
	1992 – 2002	1992	2002	1992 – 2002	1992	2002
World	5.5	100.0	100.0	5.3	100.0	100.0
OECD	3.5	67.8	40.4	4.0	65.3	45.3
NICs	6.5	7.4	9.7	6.3	7.2	9.4
Developing countries	8.1	23.5	48.4	7.3	25.7	43.4
Transition economies	6.2	13	2.5	5.9	1.8	1.9

III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

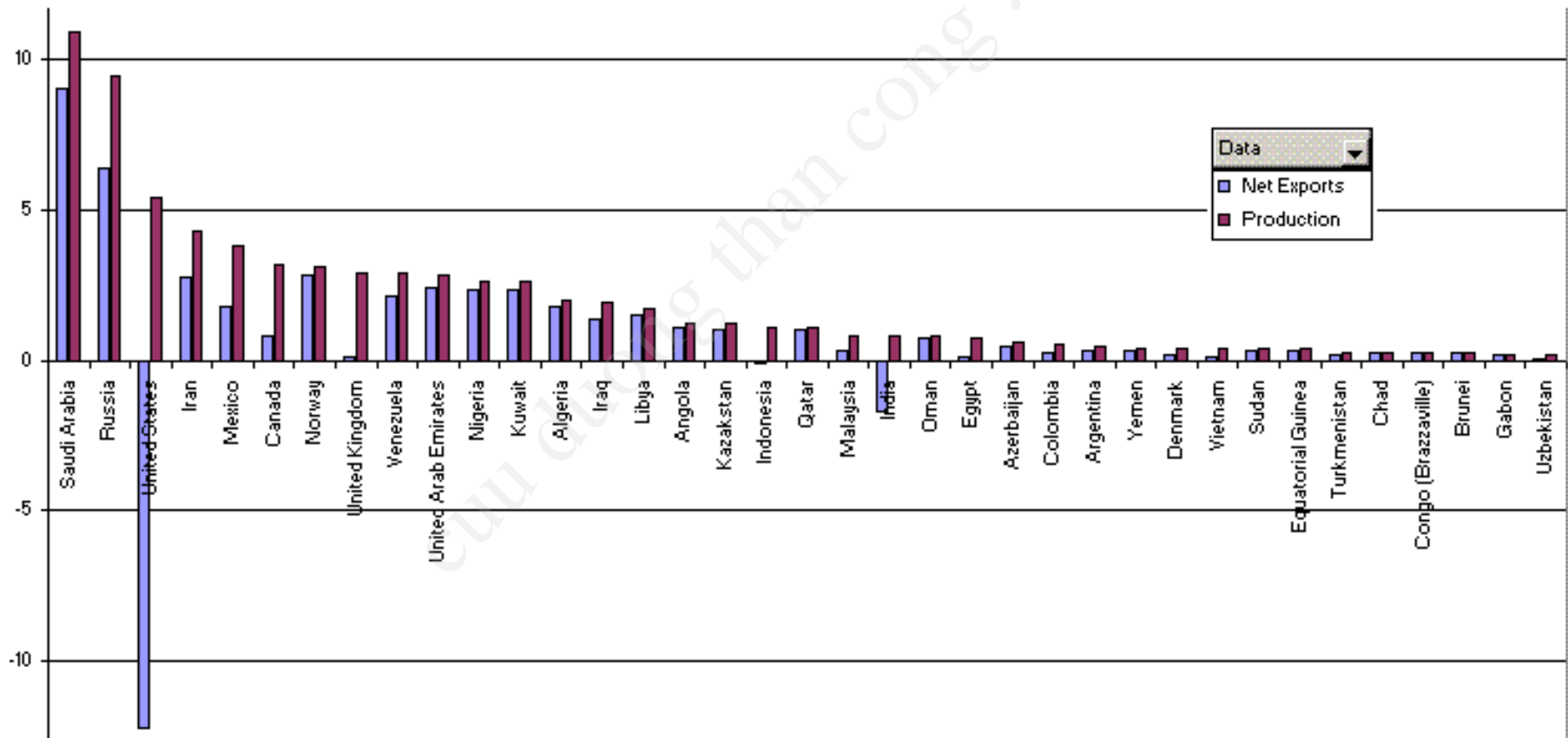
b. Các nước đang phát triển có thu nhập thấp ngày càng giảm

Tình hình phân bổ GDP của thế giới theo nhóm nước (Tỉ USD; %)

Nhóm nước	2001		2005	
	Giá trị	%	Giá trị	%
Nhóm nước có thu nhập thấp	868,2	2,7	1.391,4	3,1
Nhóm nước có thu nhập trung bình	5.300,2	16,8	8.535,1	19,2
Nhóm nước có thu nhập cao	25.408,9	80,5	34.466,9	77,7
Tổng cộng	31.575,0	100	44.384,9	100

III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

c. Các nước nắm giữ nguồn năng lượng đang ảnh hưởng đến sự bình ổn của nền kinh tế thế giới

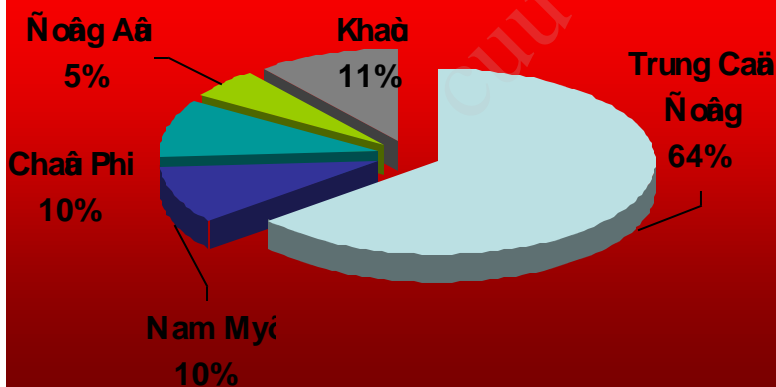

III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

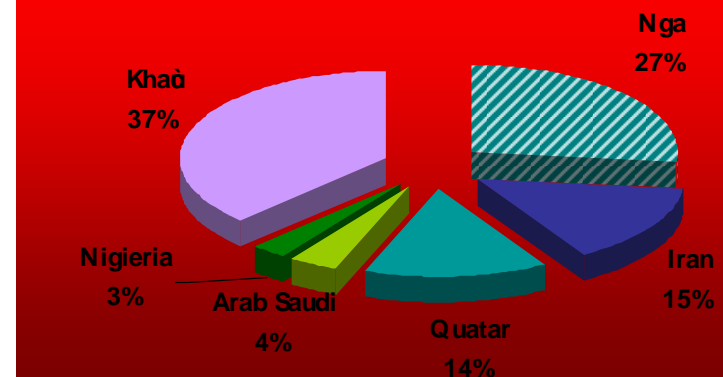
c. Các nước nắm giữ nguồn năng lượng đang ảnh hưởng đến sự bình ổn của nền kinh tế thế giới

KHỐI CÁC NƯỚC XUẤT KHẨU DẦU MỎ
LIÊN MINH NĂNG LƯỢNG CÁC NƯỚC NAM MỸ

TRÖÖLÖÖNG DÄÄ MÖÜTHEÄGIÖÜ

TRÖÖLÖÖNG KHÍ NÖÄ THEÄGIÖÜ

III. TÌNH HÌNH KINH TẾ CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ CÁC NƯỚC MỚI NỔI

- d. **Cạnh tranh giữa các nước diễn ra thầm lặng nhưng rất quyết liệt**
- Sản phẩm xuất khẩu tương tự nhau
    - Dầu mỏ, khoáng sản
    - May mặc, Da giày, Thủ công mỹ nghệ, Lắp ráp điện tử
    - Thủy sản, Gạo, Cao su, Cà phê, Trái cây
  - Cùng chung thị trường tiêu thụ
  - Cải thiện môi trường kinh doanh để thu hút vốn FDI